

Remissvar

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

2023-12-15

FI dnr 23-26615
(Anges alltid vid svar)

Remissvar – Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystemen (SOU 2023:52)

Ert dnr: S2023/02576

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) har granskat förslagen i slutbetänkandet utifrån myndighetens uppdrag som tillsynsmyndighet på finansmarknadsområdet. FI tillstyrker förslaget om införande av ett sanktionsavgiftsregister. Till skillnad från utredningen anser FI att inspektionen bör få tillgång till uppgifter i registret. FI har ett behov av tillgång till uppgifter från sanktionsavgiftsregistret för att genomföra lämplighetsbedömningar vid ägar-, lednings-, och ägarledningsprovningar i fullgörandet av inspektionens uppdrag.

FI anser även att innebörden av begreppet *banker och andra penninginrättningar* i förslaget att införa en generell uppgiftsskyldighet för sådana aktörer vid misstanke om felaktigheter (110 kap. 33 a § socialförsäkringsbalken) kan behöva tydliggöras i den fortsatta beredningen av förslaget.

FI har, utifrån de utgångspunkter som inspektionen har att beakta, inga synpunkter på förslaget övriga delar.

FI:s synpunkter

Förslag om att införa ett sanktionsavgiftsregister

Utredningen föreslår att ett gemensamt register, kallat sanktionsavgiftsregistret, ska inrättas för sanktionsavgifter på välfärdssystemets område. FI förordade i sitt remissvar över delbetänkandet Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott – Administrativt sanktionssystem och effektivare hantering av misstänkta brott (SOU 2022:37), att inspektionen ska ges möjlighet att ta del av uppgifter om beslutade sanktionsavgifter i det register som diskuterades i delbetänkandet och

som nu föreslås i slutbetänkandet. FI vidhåller att inspektionen bör få tillgång till uppgifter om beslutade sanktionsavgifter från sanktionsavgiftsregistret.

FI ansvarar för tillsynen, regelgivningen och tillståndsprovningen över finansiella företag och den finansiella marknaden. Som ett led i FI:s provning av huruvida ett finansiellt företag ska få tillstånd att driva verksamhet, ska FI bland annat pröva om ägare med kvalificerat innehav och ledningspersoner är lämpliga att utöva väsentligt inflytande över ledningen av bolag som står under FI:s tillsyn. Sådana provningar görs även inom ramen för inspektionens löpande tillsyn över finansiella företag till exempel när någon förvärvar en större mängd aktier i det finansiella företaget eller om nya ledningspersoner i företaget tillträder. FI ska ingripa om en nytillträdd ägare eller ledningsperson inte uppfyller lämplighetskraven eller om deras lämplighet förändras.¹

Vid lämplighetsbedömningen ska ägarens eller ledningspersonens *anseende* särskilt beaktas. Av förarbetsuttalanden följer att det i den bedömningen kan vägas in faktorer som att personen i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Exempel på detta kan vara att personen dömts för ekonomiska brott, eller varit föremål för konkursförfarande. Det framgår vidare att begreppet anseende bör kunna tolkas vidare än så och avse även en bedömning av personens laglydighet, erfarenhet och omdöme i övrigt.² Därför kan även mindre allvarlig brottslighet ha betydelse för lämplighetsbedömningen, inte minst när det rör sig om upprepade överträdelser. Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) har tagit fram gemensamma riktlinjer för bedömning av förvärv och öknings av kvalificerade innehav i den finansiella sektorn (riktlinjerna).³ Av riktlinjerna följer att alla uppgifter om administrativa överträdelser och begångna brott bör tas i beaktande i lämplighetsbedömningen.⁴ Förekomsten av bidragsbrott som föranlett en administrativ sanktionsavgift är därmed av betydelse för FI:s ägar-, lednings- och ägarledningsprovningar.

FI:s lämplighetsbedömning innebär att inspektionen kontrollerar uppgifter som finns i misstanke- och belastningsregisterutdrag från Polismyndigheten samt registeruppgifter från Kronofogdemyndigheten, Bolagsverket och Skatteverket,

¹ Regler om provning av ägare och ledningspersoner i kreditinstitut finns i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF). Motsvarande regler för betalningsinstitut finns i lagen (2010:751) om betaltjänster (LBT), för institut för elektroniska pengar i lagen (2011:755) om elektroniska pengar (LEP), för konsumentkreditinstitut i lagen (2014:275) om viss verksamhet med konsumentkrediter (LVK), samt för bostadskreditinstitut i lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter (LVB). Regler om provning av ägare och ledningspersoner i värdepappersbolag, börser och svensk clearingorganisation finns i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Regler om provning av ägare, ägarlednings- och ledningspersoner i försäkringsbolag finns i försäkringsrörelselagen (2010:2043).

² Se prop. 2008/09:155 s. 133 avseende ägarprovning i värdepappersbolag.

³ Gemensamma riktlinjer för bedömning av förvärv och öknings av kvalificerade innehav i den finansiella sektorn (JC/GL/2017/27).

⁴ Se avsnitt 10.11 i riktlinjerna.

exempelvis om skattetillägg.⁵ FI:s rätt till uppgifter från belastningsregistret är begränsad till vissa brott, bland vilka bidragsbrott ingår. Förslaget att införa ett sanktionsavgiftsregister innebär att en del av de bidragsbrott som i dag förekommer i belastningsregistret i stället kommer att finnas i sanktionsavgiftsregistret. Att inte ge FI tillgång till uppgifter i sanktionsavgiftsregistret skulle innebära en begränsning i förhållande till de uppgifter som inspektionen har tillgång till i dag.

Utredningen anser att FI kan vända sig till respektive beslutande myndighet, kommun eller arbetslöshetskassa för att få tillgång till uppgifter om begångna överträdelser. En sådan ordning skulle, enligt FI, innebära att inspektionen behöver begära upplysningar från sammanlagt 319 aktörer.⁶ Under 2022 inkom 1 628 ärenden avseende ägar-, lednings, och ägarledningsprövningar till FI. FI har således ett stort inflöde av ärenden som avser ägar-, lednings- och ägarledningsprövningar. Sådana ärenden kan omfatta ett stort antal personer och ett flertal företag under tillsyn, där FI för vart och ett av företagen ska inhämta nödvändiga uppgifter för var och en av de personer som prövas. I fråga om ägarprövningar har FI dessutom en lagstadgad längsta handläggningstid, beroende på tillämplig lag, mellan 60 arbetsdagar och tre månader. För det fall FI inte meddelar ett beslut inom den angivna tiden anses myndigheten automatiskt ha godkänt personens förvärv (en så kallad stupstocksregel).

Mot bakgrund av det som anges ovan bedömer FI att det vore mycket tids- och resurskrävande för inspektionen att i varje enskilt ärende inhämta uppgifter om varje person från samtliga beslutande aktörer och likaså för de beslutande aktörerna att löpande besvara inspektionens förfrågningar. För det fall FI inte får tillgång till uppgifter ur sanktionsavgiftsregistret finns det alltså stor risk att inspektionens utredningar inte kan genomföras inom lagstadgad tid och att beslut därför kommer att vila på ofullständiga underlag eller falla för stupstocken. Under alla förhållanden anser FI att den ökade arbetsbördan – för såväl FI som för de beslutande aktörerna som ska lämna ut uppgifterna – som utredningens förslag innebär inte är motiverad med hänsyn till alternativet att möjliggöra för FI att inhämta ett utdrag ur sanktionsavgiftsregistret från *en* myndighet.

Utredningen framhåller att uppgifterna i sanktionsavgiftsregistret inte säger något om överträdelsen och hur klandervärd en viss gärning är. De underlag som FI redan i dag inhämtar lämnar inte heller några närmare upplysningar om överträdelsens beskaffenhet. Uppgifter från olika registerutdrag kan däremot ge FI anledning att företa närmare eftersökningar om de bakomliggande omständigheterna kring överträdelsen.

⁵ Sekretessbrytande bestämmelser som ger FI rätt att få del av uppgifter ur misstanke- och belastningsregister i fråga om den som inspektionen lämplighetsprövar finns i 4 § 10 förordningen (1999:1135) om misstankeregister och 16 f § förordningen (1999:1134) om belastningsregister.

⁶ Fem myndigheter, 24 arbetslöshetskassor och 290 kommuner.

Sammantaget bedömer FI att inspektionen behöver tillgång till uppgifter från sanktionsavgiftsregistret för att genomföra lämplighetsbedömningar vid ägar-, lednings-, och ägarledningsprövningar i fullgörandet av inspektionens uppdrag. FI bör därför få tillgång till uppgifter i registret.

Förslag om att införa en generell uppgiftsskyldighet för banker och andra penninginrättningar vid misstanke om felaktigheter

Utredningen föreslår att banker och andra penninginrättningar på begäran ska lämna Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten uppgifter som avser en försäkrad, annan fysisk person eller en juridisk person, när det gäller förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av socialförsäkringsbalken. Förslaget ska införas i 110 kap. 33 a § socialförsäkringsbalken.

FI noterar att begreppet *kreditinstitut* används i 10 § lagen (2023:456) om skyldighet att lämna uppgifter till Utbetalningsmyndigheten. Lagen träder i kraft den 1 januari 2024. För definitionen av kreditinstitut hänvisas i samma bestämmelse till den definition som finns i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Av den nu föreslagna bestämmelsen i 110 kap. 33 a § socialförsäkringsbalken följer att uppgiftsskyldigheten ska gälla för *banker och andra penninginrättningar*. I betänkandet tydliggörs inte närmare vad som avses med det begreppet och hur det förhåller sig till exempelvis begreppet *kreditinstitut*. FI anser att detta kan behöva tydliggöras i den fortsatta beredningen av förslaget.

FINANSINSPEKTIONEN

Daniel Barr
Generaldirektör

Natalina Nassar
Jurist

I detta ärende har generaldirektören Daniel Barr beslutat. Juristen Natalina Nassar har varit föredragande.

Kopia till Carolin Jarlehag till carolin.jarlehag@regeringskansliet.se och s.sf@regeringskansliet.se